

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

**DE TRIBVS BONORVM || operum generibus,||
ELEEMOSYNA,|| IEIVNIO ET ORATIONE;|| de que eorundem
operum vi, vsu, & || ratione, LIBRI TRES,|| AVCTORE ||
THEODORO PELTANO SO-||cietatis IESV Theologo.|| AD ...**

Peltanus, Theodor Anton

Ingolstadii, 1580

De illorum argumentis & rationibus, qui voluntariam religiosorum
hominum mendicitatem oppugnant.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-46891](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-46891)

diam sæpenumero prouocare. Ad internam quidem eos, qui nihil, quod donent, habent: quæ interior commiseratio apud DEVM, qui vbi facultas deest, voluntatem acceptat, suo merito non caret: Ad internam verò & externam simul illos, qui donare possunt. Et vt nihil horum omnium esset, adhuc magni momenti res est, ab ineunte ætate pietatis & misericordiæ operibus assuefieri: at si nullus vnquam egès publicè sese obtulerit, cui benefacere liceat, quomodo Christiana iuuentus à primis annis, operibus misericordiæ incumbere discet? Nunquid strenuè & dexterè pugnabit, qui hostem nunquam vidit, aut arma attigit?

DENIQVE spectaculum est multò iucundissimum, Deòque & hominibus longè gratissimum, cernere numerosos pauperum greges ad magnatum, Principum, Prælatorum, aliorumque Potentum ianuas assistere, qui cibo sumpto DEVM laudant, suumque benefactorem decantant: Atqui istiusmodi spectaculum haud facilè ibi spectes, vbi ostiatim mendicare per leges non licet. Propter has itaque aliasque eiusmodi rationes, earum ciuitatum institutum magis probandum existimo, quæ verè pauperibus publicè mendicandi facultatem faciunt; etsi interim aliarum, quæ eam potestatem egenis ciuibus suis non faciunt, iudicium condemnare non audeam: modò tamen domesticis pauperibus rectius prouideatur, quàm communiter prouideri consuevit. VERVM de inuoluntariis medicis, tam exteris, quàm indigenis satis. Restat vt nonnulla quoque de iis in medium adferamus, qui corporis robore pollentes, voluntariam paupertatem complexi sunt.

Iucundum spectaculum videre numerosos pauperum greges magnatū ianuis assistere, ciboque & potu secretos inde decedere.

De illorum argumentis & rationibus, qui voluntariam religiosorum hominum mendicitatem oppugnant.

CAPVT DECIMVM.

VOD verè egentium miseriam (modò piorum benignitate non abutantur) eleemosynis liceat subleuare, id dubitat nemo. At verò idémne beneficium iis quoque impertiri fas sit, qui manuum opera citra mendicitatem vitam tolerare possunt, id nonnullam difficultatem habet. Dicitur enim, ad legitimæ eleemosynæ rationem

N duo

duo inter cætera deponci, inopiam nimirum & copiam; hanc quidem ex parte dantis, illam verò ex parte accipientis: Qui autem integro vegetoque corpore præditi, manuum labore alimenta parare possunt, illi non egent absolutè, sed tantum secundum quid. Quare si medio illo communi & ordinario uti nolint, indigni videri queant, quibus ea impendantur, quæ veris pauperibus debentur.

TOTA penè controuersia huius cognitio & determinatio dependet ex trium capitum cognitione & determinatione. Horum primum est: omnibusne & singulis ea ratione manuum labor indictus sit, ut certam noxam contrahant, qui opus aliquod manuarium non tractant, quodcunque tandem illud fuerit. Alterum est: hominè valido, CHRISTI amore, vitæque perfectionis desiderio omnium, quæ in bonis habet, integrè sese expoliare iure liceat. Tertium & postremum est, an perfecta illa expoliatione iam facta ille, qui plenè spontèque sese expoliavit, ex mendicimonia, hoc est, ex piorum eleemosynis viuere queat. Nam si homini valido, omnibus propriis iam exuto, licet victum emedicare, licebit alteri quoque, eiusmodi homini eleemosynam dare: Si autem id illi non licet, neque alteri quoque tali eleemosynam impertiri licebit.

Si nefas esset mendicare, ne quisque foret eleemosynam dare,

PRIMUM ex his capitibus, propositæque quæstionis fundamentis, apud sapientes extra omnem dubitationis aleam positum est: omnes enim unanimi sensu atque consensu scribunt & dicunt, opus manuarium non ita omnes & singulos obligare; siue illi seculares fuerint, siue regulares, ut certo peccato sese obstringant, si manibus non laborant. Neque communissimæ receptissimæque doctrinæ huius ratio obscura est: Constat namque, iudicium de vnaquaque re ex fine, ad quem ordinatur, peti debere: externus autem corporis labor, totus ferè huc spectat, vel ut otium vites, honestoque labore te occupes, & vires confirmes; aut ut carnis petulantiam laboris assiduitate comprimas, spirituique subicias; aut certè ut victum quæras. At ob nullum istorum omnium externus labor per se absolutè singulis est necessarius. Non ut otium fallas; nam non illi solum negotiosi censendi sunt, qui lentem ferunt, aut agrum fodiunt, aut fiscellam iunco texunt, aut retia neçunt, aut aliquid aliud eiusmodi munus obeunt; sed illi quoque, qui Prophetas vel Apostolos legunt, aut populo ius dicunt,

Triples externi laboris est usus.

Externus labor non est necessarius, ad fallendum otium.

dicunt, aut peccatorum exomologeses excipiunt, aut quid dubiis in rebus opus est factu, exponunt. Non ut carnem edomes: Siquidem caro non solum edomatur externis laboribus, verum etiam vigiliis, ieiuniis, vestium asperitate, chameuniis aliisque id genus compluribus. Non denique, ut vitæ necessaria pares; quandoquidem hæc necessitas multis aliis viis & rationibus expleri potest. Non est ergo externus labor ad corporis vel animæ salutem omnibus necessarius; multo vero minus omnibus & singulis sub peccati reatu iniunctus.

VERVMENIMVERO licet res ita habeat, non defuere tamen, & hoc ipso tempore non defunt, qui aliud sentiant, & aliud quoque doceant: Allegant hi inter cætera scriptum esse: *In sudore* Genes. 3.
vultus tui vesceris pane tuo. item: *Labores manuum tuarum manducabis,* Psal. 127.
& beatus eris. item: *Homo nascitur ad laborem, & avis ad volatum.* item: Iob. 5.
Qui furabatur, iam non furetur, magis autem laboret, operando manibus suis, Ephes. 4.
quod bonum est, ut habeat, unde tribuat necessitati patienti. item: 1. Thes. 4.
Rogamus vos fratres, ut abundetis magis, & operam detis, ut quieti sitis, & ut negotium vestrum agatis, & operamini manibus vestris, sicut præcepimus vobis.
item: Audiuiimus inter vos quosdam ambulantes inquietè, nihil operantes, 2. Thes. 3. v. 10.
sed curiosè agentes: his autem, qui eiusmodi sunt, denunciamus & obsecramus in Domino IESU, ut cum silentio operantes, suum panem manducent. Et paulò ante hunc locum: *Cum essemus apud vos, hoc denunciamus vobis: quoniam si quis non vult operari, non manducet.* Et ne aliter docuisse, aliter vixisse videri possit, alibi de se ipso ita scribit: Act. 20.
Argentum & aurum, aut vessem nullius concupiui. Quoniam ad ea, quæ mihi opus erant, & his qui mecum sunt, ministrauerunt manus istæ. item: 1. Cor. 4.
Vsq; ad hanc horam esurimus, & esurimus, & laboramus manibus nostris. item: 1. Thes. 2.
Memores estis fratres laboris nostri, & fatigationis nocte & die operantes, ne quem vestrum grauaremus, prædicauimus. & infra: Neq; gratis panem manducauimus ab aliquo, sed in labore 2. Thes. 3.
& in fatigatione nocte & die operantes, ne quem vestrum grauaremus.

Ex his aliisque similibus Apostoli locis planum est, inquit illi, externum laborem hæcenus omnibus necessarium esse, quatenus qui ab illo abstinent, sua quiete & otio alios non grauent: Grauant autem non ij solum, qui furantur, qui defraudant, qui callidè & cupidè alienis inhiant; sed ij quoque, qui sub pietatis schemate non sine importunitate grandes electos moxynas à popularibus extorquent. Ea sanè re non solum ab Apostoli doctrina &

instituto; verum à priscorum quoq; monachorum exemplo plurimum degenerates. Constat enim, Antonij, Hilarionis, Pambonis, reliquorumque protomonachorum discipulos, non viciatim, aut oppidatim cogendę stipis causa discurrere consueuisse; verum quò se & alios peregrinos ad se ventitantes honestè reficerent, manuarum opera quæsiuisse: neque ob id tamen ab oratione, meditatione, aliisque pietatis studiis vacuos dies transegerunt; sed eximie in iis omnibus excelluisse. Ad eò enim plerique ex illis orationis pietatisque studio dediti erant, vt inter laborandum quoque, eiusmodi rebus intenti esse non desisterent, nedum cum ex instituto diuinis operam dabant.

ADDUNT; esto, in aliquo religiosorum hominum coetu nonnulli comperiantur, qui ob grauiiores occupationes, maiorisque momenti negotia externo labori vacare non valeant: (Quamquam rari, vel nulli veriùs sint, qui grauiora magisque in eo genere seria obeant, quam Apostolus Paulus, qui tamen, ne quæ grauaret, noctu manibus laborabat) certè alij, qui ab eiusmodi negotiis vacui sunt, & perfectionis viam complexi videri volunt, pro se ceterisque sui ordinis hominibus, qui ob infirmitatē, vel occupationem, vel aliam legitimam causam, laborare non possunt, aliquo honesto opificio victum quærere deberent: quippe cum omnium rectè sentientium iudicio, multò maioris perfectionis sit, vacare spiritualibus muniis citra aliorum grauamen, quam cum aliorum onere. Eius ferè generis & roboris sunt, quæ seculi huius filij odiosè magis, quam religiosè contra mendicantium ordinum alumnos allegare solent. Quæ etsi tanti momenti non sunt, vt propterea mendicantium saccos (ea enim phrasi illi vtuntur) proscribere, aut delere oporteat, non sunt tamen indigna, quæ hic proponantur & discutiantur.

Genes. 3.

ILLUD ergo: *In sudore vultus tui vesceris pane tuo*, non maiorem legis aut præcepti vim continet, quam alterum illud, quod eodem illo capite hunc locum proximè cõsequitur, puta: *In dolore paries, & sub viri potestate eris &c.* Continet autem vtrumque penam Adamo & Euz, propter legis transgressionem inflictam: quæ perinde ac culpa ad vtriusque posteritatem suo quoque modo sese diffundit. Interim sudoris nomine non corporis tantum labor denotatur; sed quæuis vitæ huius molestia: sensus enim est:

Sudoris nomine
quæuis corporis
molestia designatur.

In

In summa calamitate & ærumna vitam duces, terræque fruges non citra laborem comedes. Etenim ante peccatum terra, vt fructum ederet, molesta cultura nulla egebat, vt quæ inarata vires suas exereret, semperque, si homo in originis iustitia perstitisset, exertura fuisset; at verò post mandatum præuaricatum longè aliter res habet. Verba itaque Domini pœnam denunciant, non legem figunt. Quare etiam præmittit: *Maledicta terra in opere tuo, in laboribus comedes ex ea cunctis diebus vita tua.*

Ante peccatum terra inarata fructum edebat.

Sed & dato quoque, præceptum aliquod in prædicta sententia inclusum latere, illud adhuc (vt reliqua communia solent) nõ omnes & singulos, sed aliquos tantum ex toto mortalium genere ad sui obseruationem obstringeret: nisi quis forsan ita deliret, vt omnes omnino homines agriculturam exercere debere existimet. Etenim vt singula humani corporis membra, hoc ipsum quod sunt & possunt, non sibi soli sunt & possunt; sed toti homini, omnibusque & singulis eiusdem partibus; (Neque enim oculus sibi soli videt, aut auris audit, aut pes ambulat, sed toti homini) ita in repub. Christiana varia sunt ministeria, diuersaque munia, quæ ab vno obiri non possunt, (neque enim omnes agricolæ esse possunt, nec omnes nautæ, nec omnes Principes, vel Antistites; sed vnus hoc, alius illud) omnia tamen ad communem Reipub. vsum referuntur. Porrò autem cur hoc sit ille, iste aliud, id partim prouenit ex occulta DEI ordinatione; partim quoque ex naturali cuiusque propensione. Alij enim naturaliter feruntur ad hoc studium vel munus, alij ad illud; alij rursus ad aliud. Non magis itaque præceptum hoc, si quod tamen est, obligat singulos, quàm illud, quod eodem libro proditum extat: *Crescite & multiplicamini.*

Vt in vno corpore varia sunt membra, quæ sibi inuicem seruiunt, ita in vna republica diuersa sunt munia & officia, quæ toti cõmunitati seruiunt.

ILLVD Psalmistæ: *Laborem manuum tuarum manducabis*, nihil profus ad rem facit: nam, vt ex toto illo Psalmo perspicuè constat, solum ibi indicatur, iustorum, Deumque; ex animo timentium conatum, prosperum felicemque in omnibus euentum sortiri solitum. Iob nullum laboris genus præfigit: obiter autem naturalem habilitatem, quam homo ad externum laborem nactus est, exprimit. Etenim cum natura cæteris animantibus præsidia vitæ tuendæ necessaria, citra laborem & culturam subministret (habent namque illa alimentum passim obuium, arma ad hæc, & in-

Psal. 127.

Cap. 5.

N 3 tegu-

tegumenta, quibus ab iniuria sese defendant, cōgenita) solus homo, modò politicam vitā ducere velit, labore & industria ea comparet, necessum est. Verùm quò faciliùs id possit, natura, vel ipse veriùs naturæ auctor, manibus & mente illum ornauit; hac quidem, quò salutaria vitæ que vtilia discernere & affectare; illis verò, quò ea, quæ ratio discreuerit, & voluntas mandauerit, commodè exequi possit. Est enim manus commune quoddam organum, ad quiduis conficiendum idoneum. Quamuis interim amici Iob, (horum enim sunt, quæ ex Iob allegata sunt) non tam ad habilitatem illam naturalemque necessitatem alludant, quàm ad debitum, Adami peccato contractum.

Manus quoddam
commune organum
est.

Ex Apostolo allata non multò magis vrgent: nemo enim dubitat, quin salutis suæ rectiùs consulant, qui ex honesto labore viuunt, quàm qui aliena rapiunt, aut alienis incumbunt, aut fucorù more aliena otiosi absumunt: ita aut comparati erāt, quos ille tribus illis paulò antè citatis locis perstringit. Quartus nullam manuarij laboris mentionem facit, solùm monet, quod veriùsimum est, cibo indignos esse, qui nihil operis moliuntur. Nam cū omnia, que infra hominem posita cernuntur, operi, quod naturæ dux pro suo cuiq; modulo & qualitate præfiniuit, impigrè indefesseq; incumbāt, turpe est, hominem, qui nobilissimas actiones edere debebat, quiq; vt paulò antè dicebatur, præ cæteris animantibus ad laborem natus est, in perpetuo otio ætatem traducere.

Cibo indigni, q
nihil operis moliuntur.

MAGIS premūt, que ex viuo Apostoli veterumq; monachorum exēplo petita sunt. Sed nec illa quoq; causam obtinent: nam ad Apostolum quod attinet, pro fidelium, quibus cum ipsi negotium erat, diuersitate, fuit is ea in re varius. Quandoq; citra externum laborem solis piorum eleemosynis se sustentabat; Nonnunquam ne tenuiores, quales in primitiua Ecclesia complures erāt, grauaret; aut ne Pseudoapostolis & impostoribus expilandi pauperes occasionem offerret, suo se labore alebat. Quæ dicimus ex Epistolis illius, sunt apertissima. Nam quòd suo se labore quandoque sustentaret, id ea plantum faciunt, quæ attulit aduersarius: Quòd autem aliorum pietate & opere ea in re interdum quoque vteretur, istud ex iis cognoscere licebit, quæ manifestandæ & cōfirmandæ veritatis causa hoc loco subiicimus.

Apostolus Paulus pro fidelium, apud quos agebat, diuersitate, modò piorum eleemosynis, modò manuum labore se sustentabat.

ALIAS,

ALIAS, ait, Ecclesias expoliari, accipiens stipendium ad ministerium vestrum. Et cum essem apud vos, et egerem, nulli onerosus fui: Nam quod mihi deerat, suppleuerunt fratres, qui venerunt à Macedonia; & in omnibus sine onere me vobis seruaui, & seruabo. Hæc ille ad Corinthiorum Ecclesiã de Macedonum liberalitate. His cognata sunt, quæ eadem de re ad Philippenses scribit: Nulla, habet ibi, Ecclesia mihi communicauit in ratione dati & accepti, nisi vos soli: Quia & Thessalonica semel & bis in usum mihi missis: Non quia quero datum, sed requiro fructum in rationem vestrã. Habeo autem omnia et abundo; repletus sum acceptis ab Epaphrodito, quæ missis in odorem suauitatis, hostiam acceptam, DEO placent. Quin illa quoque, quæ de Onesiphori pietate alicubi commemorat, ab his non dissentiant. Verba illius ita sonant: Det misericordiam Dominus Onesiphori domui, quia sæpe me refrigerauit; & catenam meam non erubuit. Sed cum Romam venisset, sollicitè me quæsuit, & inuenit. Det illi Dominus inuenire misericordiam à DEO, in illa die. Et quanta Ephesi ministravit mihi, tu melius nosti. Hæc omnia, Apostolum Paulum nõ semper suis se manibus operãue manuali sustentasse; sed interdum quoque ex piorum eleemosyna vixisse, clarè ostendunt.

QVOD aut ex eleemosyna semp, si ita visum fuisset, viuere ipsi licuerit, id sequentia euidenter euincunt: Nunquid, ait, non habemus potestatem manducandi, & bibendi? Quis militat suis stipendiis vnquam? Quis plantat vineam, & de fructu eius non edit? Quis pascit gregem, & de lacte gregis non manducat? Et infra: Si nos vobis spiritalia seminamus, magnum est, si nos carnalia vestra metamus. Si alij potestatis vestra participes sunt, quare non potius nos? Sed non vsi sumus hac potestate, sed omnia sustinemus, ne quod offendiculum demus Euangelio CHRISTI. Nescitis quoniam, qui in sacrario operantur, quæ de sacrario sunt, edunt? & qui altari deseruiunt, cum altari participant; Ita & Dominus ordinauit iis, qui Euangelium denunciant, de Euangelio viuere. Itè: In labore et in fatigatione nocte et die operati sumus, ne quæ vestrum grauaremus: non quasi non habuerimus potestatem, sed vt nosmetipsos formã daremus vobis ad imitandum nos. Hæc Paulus de facultate, quam habebat accipiendi vitæ necessaria ab iis, quibus Euangelium prædicabat, sacramque & alia spiritalis vitæ præsidia administrabat; quæ omnia planum faciunt, necesse non esse, vt ij, qui Ecclesie vel Euangelio seruiunt, suis se laboribus sustentent; tametsi piè, sanctè, & religiosè facerent, si vbi aliquod offensionis periculum timeretur, Apostoli exemplo, illud facerent.

QVOD

1. Cor. 17.

Cap. 4.

2. Timot. 1.

1. Cor. 9.

Diuino & naturali iure iis debentur alimenta, q altari, vel Euangelio deseruiunt.

2. Thess. 3.

Externus labor
cum monastica
vite instituto nō
pugnat.

Multum interce-
dit inter veteres
monachos, &
médicantiū or-
dinum institutū
professos.

QVOD de priscorum monachorum exercitiis allatum est, illud, si quid probat, solum probat, externum laborem cum monastica vite instituto absolute non pugnare, quod verum est; Non tamen probat, qui spiritualibus muniis obeundis ex professo vacant, communi aliqua lege ad corporalem laborem obligari, ita ut in charitatis legem committant, si manibus victum non quarant. Sed & magnum quoque inter veteres Monachos, & mendicantium ordinum religiosos discrimen intercedit: Siquidem prisci monachi, quod maiorem partem idiotæ, & literarum rudes essent, & remotè ab hominum consuetudine positi in solitudinibus atatem degerent; neque publicæ utilitatis causa literis operam dabant, neque sacris operabantur, neque vlla ferè sacra externis administrabant, neque Evangelij prædicationi vacabant, neque vllum denique publicum & sacrum munus in proximi gratiam obibant; sed sibi tantum & DEO in deserta solitudine vacabant. Quia ergo ea, quæ medicantium ordinum institutum professi, in communem Christianorum usum præstare solent, ipsi ex instituto nō præstabant, noluerunt quoque, siue per modum eleemosynæ, siue per viam iusti stipendij ex vllius externi ope, vel liberalitate vitam tolerare. Et ut maximè mendicantium more ex eleemosynis viuere voluissent, attamen, quod procul à ciuitatibus & hominum frequentia plerique habitarent, non poterant, aut certè absque ingenti difficultate id non poterant. Nullum est itaque argumentum, quod ex priscorum Monachorum consuetudine contra mendicantium institutum adfertur.

SED vrgebas: licet simul laborare & Euangelizare; perfectius est autem, simul vtrumque præstare, quàm alterum tantum: Monachus verò tenetur ad perfectionem. Hæc omnia etsi prima facie certa videantur, egent tamen iudicio & discensione. Et primò quidem lubenter fatemur, nefas non esse, simul Euangelizare & manibus operari; at aliud interim est, quippiam sua natura licitum esse, aliud præceptum, vel ad salutem necessarium esse: multa enim homini licent, quæ nulla tamen præcepti vi illum vrgeant. Exempli causa, licet ipsi solo pane & aqua perpetuò victitare; diem cum nocte orando transigere, cilicio indutum humi cubare; tota vita religionis ergò peregrinari: (Sunt enim hæc omnia vtilia & salutaria) attamen nulla communi lege, aut præcepto ad hæc

Non omnia licita
suaque natura
salutaria & bona,
sunt etiã præcepta.

hæc obligatur. Aliud est ergo hoc vel illud bonum vel licitum esse, aliud præceptum esse.

FATEMVR nihil secius melius esse, simul Euangelizare & manibus operari, quàm alterum tantum, quando vtrunq; citra alterius præiudicium & incommodum præstari potest: Verum quotiescunq; externus labor impedit maioris momenti fructum spiritalem; ita vt hic simul cum illo eo tempore vel loco constare non possit; longè fatius & sanctius est, à corporali labore omnino desistere, & totum, quod tempus & vires permittunt, spiritali proximorum saluti impendere, quàm vtrunq; simul coniungere. Quis enim dubitat, parum cõsultè eos facturos, qui in infidelium regionibus, vbi messis est maxima, operarij aut paucissimi, Euãgelio promulgando incumbunt, si partem temporis impenderent paganorum cõuersioni, vel conuersorum confirmationi; partem rursus externo labori, colendo, verbi gratia victus quotidiani causa rus, vel exercendo aliud opificium; nisi forsan necessitas, vel conuersorum infirmitas aliud quandoq; exigeret. Et vt maximè semper & vbique melius esset, vtrunq; simul coniungere, adhuc non malè facerèt, qui alteri tantum vacarent: Non enim tenemur id semper facere, quod melius est, sed sat est, si id faciamus, quod bonum & licitum est; & illud non omittamus, quod præceptum est.

Externus labor posthabendus, vbi spiritali magis vtili & necessario impeditum adfert.

FATEMVR tandem, Monachos perfectionis statum profiteri, sed comparandæ non iam actu comparatæ; adeoque quotidie, quantum Dominus dederit, ad maiorem perfectionem eniti debere. Verum hinc nõ sequitur, monachum ad omne illud semper cõtendere & anhelare oportere, quod altero est perfectius; alioque enim omnes monachi vnius eiusdemq; ordinis esse deberèt; illius nimirum, qui cæteris esset perfectior, vel austerior, vel simpliciter sanctior. Sed neq; in illo ipso quoq; vllus vnquã absolute perfecti monachi nomen assequeretur: Siquidem data quantacunq; perfectione, semp exigi posset maior. Vt ergo monachus perfectionis statum verè dicatur sectari, in eoq; de die in diem progredi, satis est, si perfectionis media, quæ lex vel regula præscribit, diligenter obseruet. Et quia neque communis lex, neq; priuata quoque constitutio à monacho in pijs proximisque vtilibus & salutaribus operibus intento, corporis laborem semper exigit, fit vt perfectus esse non desinat, etiam si externum laborem cum inter-

Quo sensu monachi perfectionis statum sectari dicantur.

Vt monachus perfectus dicatur sat est, si perfectionis media diligenter obseruet.

Q no &

no & spiritali non semper cōiungat. Laborabat fanè manibus D. Paulus & prædicabat; sed nō semper, vt dictum est; neq; quòd simpliciter id facere obligaretur; sed quòd pro locorum, temporum, & personarum ratione, illa interdum fieri debere ostendere, bonoque exemplo suis successoribus præluere vellet.

PORRO autem cū monachos pietatis prætextu ingentes eleemosynas extorquere dicitur, id dicitur, quod nulla ratione probatur, nec vlla quoq; veritate nititur. Quandoquidē si monachi id verè sunt, quod audiunt, nemini eleemosynarum causa vim inferunt, aut fraudem vel imposturam faciunt; neque ingentes aut superuacaneas eleemosynas cogūt, sed victui tantum necessarias; neq; quæstum ex pietate, sed pietatem è questu venantur: neque enim mendicant, vt diuites euadant, sed quò inchoatum pietatis studium persequi valeant. Interim qui ex publicis eleemosynis victitant, caueant, ne quid admittāt, quod cum vera humilitate, aut monastica paupertate, aut sui quoq; ordinis instituto non satis consentiat: Nam qui otij veriùs, quàm pietatis studio mendicaret, aut importunè mendicaret, aut cum verorū pauperum detrimento medicaret, aut mendicando ea negligeret, quæ ratione officij vel instituti in præceptis habet, is fanè non bene medicaret.

TANDEM cū non seriò occupatos, pro illis laborare & victum quærere debere asserunt, qui seriò occupātur, nobiscum faciunt: nam nos quoq; hoc ipsum fieri debere omnino existimamus. Verùm quòd in cœnobiis quantumlibet numerosis per pauci comperiantur, qui quæstuoso labori ex instituto vacare valeāt: (Nam quos diuini verbi prædicatio, literarum studium, Sacramentorum administratio &c. occupatos non habet, illos maiori temporis parte chorus sibi vendicat; Laici autem muniis domesticis obeundis aliquando vix sat sunt) fit, vt per exiguum sit lucrum, quod priuatis laboribus facere possunt. Hoc ipsum tamen, quod per se & ex se possunt commodè, hoc ab aliis emendicare non debent: tum ne plus quàm necessum est, fideles grauent; tum rursus, ne cæteris pauperibus præiudicium aliquod adferant: neque enim eæ omnium sunt facultates, vt omnibus largiri queant: tum maximè, ne tempus otiosè transigant. Est enim res non solum scæda, sed oppidò quoque pernitiōsa, si monasticen professus otio vacet. Nihil ergo hæcenus allatū est, quod primum

Monachi inter
médicandū cau-
tionem & mode-
rationem adhi-
bere debent.

Exiguum est lu-
crum, quod or-
dium mendican-
tium fratres
priuatis labori-
bus conficere
possunt.

primum disceptationis huius fundamentum conuellat, hoc est, quod externum laborem in eiusmodi præceptum cadere probet, quod omnes & singulos in foro conscientia obliget.

SED & alterum quoque difficultate caret: Nam cum CHRISTVS Dominus rerum abdicationem veluti salutarem, disertis verbis cõsuluerit, Apostoliq; & innumeri post illos sancti viri verbo & exemplo validissimè eandem confirmarint, mente se eger ostendunt, qui rem hanc veluti incertam in quæstionem vocat. Quis enim inter Christianos educatus quandoq; nõ audiuit, aut legit istud CHRISTI: *Vendite, quæ possidetis & date eleemosynam. & illud eiusdem: Vnum tibi deest, vende quæcumq; habes, & da pauperibus, & habebis thesaurum in celo; & veni sequere me.*

DE perfecta porrò Apostolorum abdicatione, concionantur ista: *Illi autem statim relictis retibus & patre, secuti sunt eum. Item: Ecce nos reliquimus omnia, & secuti sumus te, quid ergo erit nobis? Item: Argentum & aurum non est mihi.* Apud primos Christianos omnis ferè exulabat rerum proprietas. Omnes, scribit Lucas, qui credebant, erant pariter, & habebant omnia communia. Possessiones & substantias vendebant, & dividebant illa omnibus, prout cuique opus erat. & infra: *Neque quisquam erat egens inter illos: Quotquot enim possessores agrorum, aut domorum erant, vendentes offerebant precia eorum, quæ vendebant, & ponebant ante pedes Apostolorum.*

Hoc primitiuae Ecclesiae studium, hic viuendi ritus, in plerisque regularium Collegiis, & religiosorum hominũ monasteriis etiamnum obtinet. Neque enim aliud esse videtur monastica illa *Χοιρωία*, quam expressa quædam primitiuae Ecclesiae idea. Nam cum nullius rei proprietatem habeant singuli, in communi tamen plerunque possident, quantum sat est, vt nullus inter ipsos sit egens. Quidam verò spontanea illa primitiuae Ecclesiae abdicatione non contenti, quo mundo magis sese mortuos ostendat, Christoq; Domino, qui in summa paupertate vixit semper, magis sese conformant, communium quoq; bonorum iure se spoliant, eo solo contenti, quod in diem emendicant.

QVOD autem plena illa bonorum omnium abdicatio, pio studio facta, res sit secundum se non solum licita, Euangelicaeque doctrinae oppidò consentanea; sed salutaris quoque, magnique apud DEVM meriti, illud ex eadem illa CHRISTI & Apostolo-

CHRISTVS
rerũ abdicatio-
nem suavit &
suadet.

Luc. 12.

Matth. 10.

Matth. 4.

Mar. 1.

Luc. 5.

Matth. 19.

Luc. 13.

Actor. 3.

Actor. 2.

Monasteria ex
communi censu
viuentia, pri-
mitiuae Ecclesiae
speciem præ se
ferunt.

Res magni apud
DEVM meriti
spontanea rerum
omnium abdicatio
propter
CHRISTVM
facta.

Res est homine
Christiano appri-
mè digna
CHRISTI ve-
stigis insistere.

Luc. 9.

CHRISTVS
paupertatem in
summo pfectio-
nis gradu com-
plexus.

CHRISTVS
Dominus ab om-
nibus exigit
quandam abdi-
cationem.

Luc. 19.

rum doctrina, cōmuniq; sanctorum Patrum sententia, æquè cer-
tum & exploratum est, atq; alterum illud, de quo modò diceba-
mus. Neque enim frustra dictum est: *Amen dico vobis, quòd vos, qui
secuti estis me, in regeneratione, cūm sederit Filius hominis in sede maiestatis
sua, sedebitis & vos super sedes duodecim, iudicantes duodecim tribus Israël.
Et omnis, qui reliquerit domum, vel fratres, vel sorores, aut patrem, aut ma-
trem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum, cētuplum accipiet,
& vitam æternam possidebit.*

QVOD si tantum prēmium plenè propter DEVM se abdicāti-
bus, ppositum nō esset, adhuc res est apprimè gloriosa, Christia-
nōque homine quā maximè digna, CHRISTI vestigiis, quo ad eius
fieri potest, insistere: Atqui is spontaneam paupertatem in sum-
mo perfectionis gradu complexus est: *Vulpes, ait, foveas habent, &
volucres cæli nidos; Filius autem hominis non habet, ubi reclinet caput suum.*
Enituit autem summa hæc CHRISTI Domini nostri paupertas
non solūm in illius ortu & morte, (neque enim aliorum Regum
& Principum more in deaurato palatio natus est; sed in vili abie-
ctōque stabulo, eodemque non proprio; neque nudus rursus in
cruce mortuus, in proprium, sed in alienum sepulchrum illatus
est) verūm in omni omnino vitæ illius parte. Constat enim, cūm
inter homines versaretur, vnum id solūm patrimonij loco obti-
nuisse, quod piorum liberalitas & misericordia ex tempore sub-
ministrabat. Quod interdum vsque adedò exiguum & tenue fuit,
vt didrachma pro se suisque exsoluere non potuerit.

QVID? quòd CHRISTVS Dominus non modò expres-
sam perfectæ abdicationis formam tota vita præ se tulerit, ve-
rūm etiam quòd ab iis omnibus, qui vnā olim cum illo regnare
cupiunt, certam quandam abdicationis normam exigit? ait e-
nim: *Omnis ex vobis, qui non renunciat omnibus, quæ possidet, non
potest meus esse discipulus.* Et quamvis renunciatio, de qua hīc sermo est,
aliquam rerum proprietatem admittat; alioqui enim ij tan-
tūm salui fierent, qui Apostolicam paupertatem sectantur; at-
tamen negari non potest, quin perfectiūs hoc præstent, qui di-
uinæ providentiæ sese committentes, ab omni rerum, quæ ad-
sunt, vel quouis modo adesse possunt, iure dominiōque & pro-
prietate, propter cœleste regnum sese exuunt, quàm qui sola ani-
mi præparatione id faciunt. Cuiusmodi sunt, qui bonorum suo-
rum

rum dominium & proprietatem retinet; ita tamen comparati, vt omnia malint omittere, quam CHRISTVM negare, aut quocūque lethali crimine offendere.

DENIQUE si perfecta illa rerum abdicatio, Apostolicāque paupertas, secundum se absolutē licita, magnōque cum merito & spiritali fœnore coniuncta non esset, Hieronymus, Augustinus, Basilius, Gregorius, Bernhardus, aliique quamplurimi doctissimi sanctissimique viri, eam complexi non fuissent, aliisque, vt eam complecterentur, auctores non extitissent. Planum fit hinc ergo, quid de altero disputationis huius membro, quod in disquisitionem vocabatur, statui debeat.

VERVM quod vix quicquam adeò sit certum & constitutum, quod contentiosorum hominum calumniis non pateat, non deerunt fortassis, qui hic obiiciant, quoddam tentamenti vel delirij genus videri, omnibus simul & semel abiectis, diuinę prouidentię sese committere: quasi is vt olim Iudæos in deserto cœlesti pane nutrire nos debeat. Nonnulli, quod nullum hic medium seruari videatur, quodque eo modo, quo dictum est, omnibus humanę vitę præsidii se denudantes, multis vitę famęque periculis sese exponant, rem hanc inter vitia, & rationi dissentanea sacrificia fortē reponant: Saniore, quę seruare non lubet, sensim in pauperes expendenda esse clamabunt, non simul profundenda. Qui enim simul omnia donat, omnem in posterum donandi facultatem sibi adimit. Alij tandem alias contra perfectam illam absolutamque rerum ἀποταξιν querelas adferent. Quod enim opus ali- quod est sanctius, Deoq; acceptius, eò maioribus calumniis, grauioribusque hostium telis patere plerunque consuevit.

AT hæc omnia earum ferè sunt virium, quarum erant, quæ contra primum controuersię huius fundamentum supra adferabantur, hoc est, nullarum penè. Quare quæ de perfectæ abdicationis iure, merito, & vtilitate asserta sunt, nequaquam euertunt. Nam ad primum quod spectat, satis compertum est, CHRISTVM nulli omnino mortalium deliria, aut tentamenta suadere, aut vlla prorsus mercede isthęc pensare. Atqui is voluntariam bonorum abdicacionem suadet, eandemque amplissima mercede olim se remuneraturum spondet. *Quicumque, inquit, domum, aut fratrem, aut patrem, aut matrem, aut uxorem, aut filios, aut agros propter nomen meum reli-*

O 3 querit,

Apostolicā pau-
peratē secun-
dum se licitā &
vtilē, ostendunt
innumera illu-
strum Sanctorū
exempla.

Quod quid san-
ctius, eò à Diabo-
lo eiusque mini-
stris impugna-
tur infestius.

Christus nulli
est auctor deli-
rij, aut tenta-
menti.

Matth. 19.

querit, centuplum accipiet, & vitam aeternam possidebit. Is autem, si DEVM verè nō tentat, certè ad iustam iram & indignationem illum pro-uocat, qui illius promissis non fedit, aut malè de illis sentit, qui sa-cra eiusdem consilia vt vana vel impossibilia respuit, qui amicis vel opibus suis plus, quàm DEO tribuit.

Non tentant
Deum, qui se ab-
dicant.

SED & posito quoque, nullam de voluntaria illa verèq; Apo-
stolica fluxorum bonorum ἀποταγῆ promissionem extare, nul-
lum consilium, nullum Sanctorum exemplum: adhuc is DEVM
tentare verè dici non posset, qui eam vsurparet, vt qui multas alias
vias & rationes parandi victus reliquas adhuc sibi faciat. Quàm
multi comperiuntur, qui ne vnum quidem teruncium in bonis
habent, qui commodè tamen viuunt. Mitto hîc, longè aliud esse,
bonorū omnium temporalium proprietatem vel Dominium ab-
dicare, aliud eorundem vsum respuere: hoc enim non licet, illud
licet. Quòd si qui Patres sunt; qui vltra vires dandum non esse af-
ferunt, illi non de omnibus hoc asserunt; sed de illis tantum, qui
mundo eiusdemque commodis valefacere certò apud se non-
dum constituerunt.

Matth. 22.

Se suaque omnia
Deo consecrare
est actus maximè
heroicus.

CVM verò additur, nullum hîc seruari medium, respondere
licet, qui amore ardenti DEVM complectuntur, eos in illum
non tendere tanquam in medium aliquod à ratione definitum;
sed tota vi, totòque impetu animi, tanquam in id, quod in eo
genere summum est. Norunt enim scriptum esse; diliges Domi-
num DEVM tuum ex toto corde tuo, & ex tota anima tua, & ex tota mente
tua, & ex omnibus viribus tuis, adeoque amorem, quem DEO Opt.
Max. debemus, secundum affectum præsertim, nimium esse non
posse. Cùm ij ergo, qui se totos totumque, quod habent & possunt,
in perpetuum holocaustum DEO offerunt & consecrant, arden-
tissimè illum diligere probentur, tantum abest, vt ea oblatione &
consecratione in vitium aliquod degenerent, vt actum quoque
maximè heroicum edant.

SED instas: vt auaritiæ est, omnia retinere; ita prodigalita-
tis videtur, omnia simul profunderè: Responso est, nullam hîc,
quod prodigalitati proprium est, in homines inutiles, aut aliàs
indignos profusionem contingere; sed prudentem, & salutarem
earum rerum, quæ fidei nostræ commissæ fuerant, inter patrisfa-
miliàs

miliās domesticos & filios dispensationem. Sed & multum quoque inter eos intercedit, qui nulli quicquam donant, & eos, qui pauperibus omnia donant. Nam qui egenis vel aliis nihil imperiuntur, illi per cupiditatem, quæ malorum omnium radix est, à Christiano officio turpiter impediuntur: Qui verò pauperibus omnia dilargiuntur, per charitatem, quæ bonorum omnium fons est, ad id, quod Christianæ professionis homine dignissimum est, salubriter permouentur.

SVBDEBATUR in eadem argumentatione: Qui omnia simul donat, multis magnisque vitæ famæque periculis sese obiectat; sed hoc eadem vanitate, qua cætera; Constat namque, eiusmodi hominibus, præter DEI prouidentiam, quæ suos nunquam destituit, (Pauit is enim Eliam per coruum, & viduam Sa-

Ut malorum omnium mater cupiditas, ita bonorum omnium mater charitas.

3. Reg. 17.
Dani. 14.

Nemo ob id calamitatem incurrit, quod sua liberaliter in egenos erogasset. Omnia simul donare, secundum se, nec bonum nec malum.

AD postremum respondetur, omnia simul donare, adeoque omni donandi potestate in posterum se priuare, secundum se absolutè nec bonum esse, nec malum; esse autem bonum, si debito fine & modo fiat; malum autem, si malo animo aut fine aliquo præpostero, hoc est, legi vel rationi dissentaneo fiat. Bene simul omnia donat, qui propter CHRISTVM, vel mundi contemptum, vel vt DEO liberiùs seruiat, CHRISTI quæ vitam magis exprimat, vel ne curis secularibus impeditus, iustitiæ viam negligat, donat: quo modo eos omnes donare existimari potest, qui sæculo deserto, aliquod monasticæ vitæ institutum suscipiunt. Malè autem donant, qui ob inanem gloriam donant, vel vt à parandi quotidiani victus curis & sollicitudinibus absoluti, in monasterio aliquo otiosam vitam exigant.

PORRO autem satius ne sit, abiecto rerum dominio, omnia simul & semel in pauperes erogare, an verò dominio retento, quod superest, vel non admodum necessarium est, sensim in eodem

dem exponere, id ex iis, quæ hætenus exposita sunt, meridiana luce clarius est, neque de ea re latius iam disputandum est. Solum monuerim; ut illi, qui vitæ statum mutare, hoc est, monasticum aliquod institutū complecti certum deliberatumq; habent, priusquam solenni voto ad monasticen sese obstringant, omnia simul abdicare debēt: (quippe cū rerum proprietas cū monastices professione omnino pugnet) ita illos, qui vxorem ducere, liberos procreare, familiam alere, certò apud se statuerunt, omnia simul in pauperes effundere non debere: sed id solūm, quod superest, aut non multūm necessarium est. Et de hoc hominum genere loquuntur, quicumque non vltra vires dandum esse, vel prudenter dandum esse, vel nostram abundantiam, aliorum inopiam supplere debere, & alia multa eiusmodi de donationis modo scribunt, & dicunt: Extant enim plures & Patrum & Scripturarum quoque sententiæ, quæ monent, moderatè pro virium & facultatum ratione donandum esse, & non totum, quod in bonis est, simul profundendum: quæ omnia, de iis, ut dixi, accipienda sunt, qui locum vel statum in sæculo obtinent, eundemque deferere, vel in tutiorem & meliorem permutare, vel non possunt, vel non volunt. Et hæc de secundo capite hætenus dicta sint.

TERTIVM apud eruditos quæstionem non habet: Attamen quòd plures passim comperiantur ignari & simplices quàm eruditi, quædam etiam in postremi membri huius explicationem in medium adferre placet. Pono autem vnum hîc apud doctos & indoctos omnes certum: puta medicare, aut ex eleemosynis viuere secundum se malum aut illicitum non esse: Nam quod secundum se malum aut illicitum est, id nunquam rectè fieri potest; mendicare autem cum magno sæpe merito coniunctum est. Adhæc si eleemosynam petere, aut ex eleemosynis viuere absolutè malum vel illicitum foret, nulli citra noxam eleemosynam impertiri liceret: Nunquam enim ad alterius peccatum opem conferre fas est; eleemosynam autem dare non est peccatum, sed opus salutare æternæque vitæ meritorium; & interdum quoque ad salutem omnino necessarium. Deniq; omne culpæ malum aliqua lege est prohibitum: sed fame vel alia necessitate cogente eleemosynam petere, nulla lege est prohibitum.

Rerum proprietas cum monastico instituto pugnat.

Qui familiam alunt nõ omnia simul in pauperes exponere debent, sed eantantū, quæ superant.

Mendicare secundum se non est malum, aut illicitum.

Nulla lege prohibitum est eleemosynam petere.

IAM si eleemosynam quærere sua natura non est illicitum, sed quiddam secundum se à *διδάσκαλος*, ergo pro circumstantiarum qualitate & ratione, quibus hic actus vestitur, quandoque bonum & salutare erit eleemosynam petere, vel ex eleemosyna vitam tolerare. quandoque malum; quandoque indifferens, hoc est, neque vitæ æternæ meritorium, neque peccato rursus obnoxium. Malè & vitiosè mendicant, qui egestatem, qua non tenentur, ventris vel otij causa callidè simulant. Hæc autem mendicitas, cum in omnibus sit foeda, tum in iis, qui sanctitatis speciem præ se ferunt, est longè foedissima. De hoc improbo ignauoque mendicorum genere Augustinus alicubi hunc in modum scribit: Callidissimus hostis tam multos hypocritas sub habitu monachorum vsquequaque dispergit, circumeuntes prouincias, nusquam missos, nusquam fixos, nusquam stantes, nusquam sedentes. Alij membra martyrum, si tamen martyrum, venditant; Alij phylacteria sua magnificent; Alij parentes vel consanguineos suos in ista vel in illa regione se audiuisse viuere, & ad eos se pergere mentiuntur. Et omnes petunt, & omnes exigunt, aut sumptus lucrosæ egestatis, aut pretium simulatæ egestatis.

Mendicare quandoque bonum, quandoque malum, quandoque indifferens.

Lib. de op. mona.

BENE & licitè mendicant, qui ideo mendicant, vt CHRISTO per crucem, spontaneamque paupertatem sese probent; vt mundo propter regnum cælorum viles abiectosque se ostendant; vt carnis superbiam eiusdemque fastum conterant; vt per veram humilitatem ad omnem virtutem viam sibi muniant; vt à curis, sollicitudinibus, & periculis, quæ ampliores præsertim diuitiæ adferre solent, expediti, DEO liberius seruiant; vt denique inopiæ & abiectionis CHRISTI æmulos sese præstent. Nam etsi certum non sit, CHRISTVM aliquando mendicasse, certum est tamen, summum paupertatis gradum obtinuisse, & piorum eleemosynis, eo præsertim tempore, quo Euangelium condebat & promulgabat, plerunque sustentatum fuisse: nam cum vtrumque ex Euangeliis & aliis Scripturæ locis sit manifestum, vesaniæ esset aperta, isthuc negare, vel in dubium vocare.

Certum nō esse CHRISTVM mendicasse.

CITRA peccatum & plurimum citra meritum mendicant, quos neque affectata vel simulata paupertas, neque studio sum vel pia voluntas ad mendicandum adigit, sed sola naturæ necessitas. Cuius generis mendicitas in eos præcipuè conuenit, qui

Quædam mendicitas inter bonam & malam media.

P nihil,

nihil, vnde se alant, ad manum habentes, neque propter imbecillitatem, vel imperitiam, vel aliam eiusmodi causam quicquam habere valentes, diuitum limina terunt; aliud nihil sua mendicitate spectantes aut venantes, quam suæ tantum egestatis solatium. Verum licet hæc mendicitas secundum se absolute sumpta, neque laude neque vituperatione quoque digna sit, attamen ex adiuncto, mortis vel vitæ materia effici potest. Certum est enim, qui eiusmodi mendicitatem æquo patientique animo complectuntur, eos non parum apud DEVM mereri. Æquè certum est, pauperes, qui quasi iniuriam passi insolenter contra DEVM insurgunt, & murmurant, suamque sortem stomachosè detestantur, æternæ miseræ meritum ex sua mendicitate haurire. Constat ergo, mendicare, vel ex eleemosynis viuere, rem ita secundum se indifferentem esse, vt tamen rectè, licitè, & meritoriè fieri queat.

CHRISTVS
ea suavit & do-
cuit, vnde men-
dicitas plerumq;
sequitur, etsi nõ
necessariò.

IMO verò qui propter CHRISTVM aliasque causas, quas obiter paulò antè attigi, mendicant, non solum rem licitam, Deoque gratam tractant; sed CHRISTI doctrinæ eiusdemque vitæ oppidò se quoque conformant. Nam etsi is eleemosynam quærere, vel ex eleemosynis viuere absolute nusquam iusserit, ea tamen iussit, aut certè suavit, vnde etsi non necessariò & semper, plurimum tamen quippiam eiusmodi consequitur. Quæ sunt ista, inquis? quæ nisi illa, aliæque similia? *Nolite portare sacculum, neque peram, neque calceamenta. In quamcunque autem domum intraveritis, primum dicit: Pax huic domui. In eadem autem domo manentes, edentes, & bibentes, quæ apud illos sunt: dignus est enim operarius mercede sua. item: Euntes predicare dicentes: Quia appropinquavit regnum cælorum. Nolite possidere aurum, neque argentum, neque pecuniam in zonis vestris, non peram in via, neque duas tunicas, neque calceamenta, neque virgam, dignus est enim operarius cibo suo. item: Et vocavit duodecim, & præcepit eis, ne quid tollerent in via, nisi virgam tantum: Non peram, non panem, neque in zona es; sed calceatos sandaliis, & ne induerentur duabus tunicis. Et hæc quidem ille ad eos, qui euangelizant: sequentia ad omnes pertinent: Qui non renunciat omnibus, quæ possidet, non potest meus esse discipulus. item: Vendite, quæ habetis, & date eleemosynam. item: Si vis perfectus esse, vende omnia, quæ habes, & da pauperibus, & veni sequere me &c.*

IAM si Euangelium salubriter efficaciterque prædicaturus, ab omni sæculari cura, omniq; pecunia & pera vacuos esse oportet,

tet, quomodo, quæso, famis extremæ periculum euadent, si ipsis interdum mendicare, aut vltro à fidelibus in alimoniam oblata accipere non liceat? Nam etsi cum D. Paulo, ne quem grauent, manibus laborare queant, attamen non semper laborandi facultas adest, neque omnes Concionatores quoque artem, qua se alere valeant, callent: & vt omnes callerent, adhuc artis instrumenta vnà cum Euangelij codice circumferre commodè nõ possent.

RVR SVM si Euangelicæ perfectionis opus est, omnia simul & semel propter CHRISTVM deserere, omnibusque desertis & abdicatis, eundem CHRISTVM sequi; quomodo, qui omnia deseruerunt, periculi expertes viuent, si nunquam, quacunque etiam cogente necessitate, mendicandi ius habent? Nam vt ad vnum omnes externo labori vacent, (id quod citra maximam spiritalium rerum iacturam fieri vix potest,) adhuc sæpe vsu veniet, vt tantum manibus parare non valeant, quantum opus foret ad mediocrem vitæ sustentationem. Denique non fit verisimile, B. Franciscum, Dominicum, Alexium, Ioannem Calybitem, aliosque innumeros sanctissimos perfectissimosque viros, aliquid fecisse, aut iussisse, aut instituisse, aut suasse, quod esset illicitum, aut DEO, cui addictissimi erant, ingratum. At hos omnes mendicasse, suisque sectatoribus mendicimonium patrimonij loco reliquisse constat.

Non omnes verbi ministri arte callent, qua se alere queant.

Plurimi Sanctorum mendicauerunt, suisque sectatoribus mendicimonium patrimonij loco reliquerunt.

AT multò verò minùs credibile fit, Catholicam Ecclesiam, quæ de fide vel moribus cognoscens vel definiens non errat, calculo suo aliquid approbasse tanquam vtile & salutare, CHRISTIQUE Euangelio consentaneum, quod ex se esset malum, aut illicitum, aut Euangelio contrarium: Atqui hæc mendicantium ordinum institutum veluti sanctum, DEOQUE acceptum, & Ecclesiæ commodum, multis modis, viis, & rationibus iam olim approbavit; rectèque & sanctè approbavit; & secus sapere, nihil est aliud, quàm totum penè monasticum statum in dubium vocare. Nam si CHRISTI pauperibus exiguam, vitæque tuendæ necessariam eleemosynam in sui sustentationem humiliter petere, vel vltro à pijs hominibus oblatam admittere non licet, multò minùs licebit ampla dominia, latissima prædia, ingentesque possessiones propter pias causas oblatas

Ecclesia definiendo non errat.

Totum monasticum statum euerunt, qui mendicare illicitum dicunt.

recipere, adeoque quicquid Ecclesiæ, vel certè monasteria; (nam de Ecclesiis non æqua omnino ratio est) ex fidelium pietate, aut principum liberalitate in bonis habent, id totum iniusto titulo obtinebunt. quod assertu est longè absurdissimum.

DIC, quæso, nonne communi sensu destitutum se ostendat, qui diceret, auri talentum petere, vel sponte oblatum accipere licere, panis autem frustum vel obulum petere, vel vltro oblatum accipere non licere? Aut Monasterium aliquod Benedictinum integrum pagum, vel oppidum, vel prædium, vel aliquid aliud eiusmodi ad sustentanda monasterij onera iure petere, vel sponte donatum admittere posse, pauperculum autem Franciscanum ad subleuandam præsentem fratrum suorum necessitatem, ab opulento aliquo saccum frumenti, aut cadum olei, vel aliquid aliud eiusmodi petere, aut gratis donatum recipere nõ posse? Vel pauperi literarum studioso ius esse, stipendii, unde se alat, corradere, quò scientia, quæ inflat, & parum sæpe ædificat, auctus honestè in sæculo viuere possit, pauperi autem religioso ius non esse, ea propter CHRISTI amorem petere, quibus adiutus in charitate, cæterisque virtutibus, quæ ad cœlestes illas diuitias viam muniunt, crescat? At quid aliud dicunt, aut faciunt, qui mendicantium Ordinum fratribus mendicandi, vel ex eleemosynis viuendi ius vniuersè adimunt? Citra vllam itaque controuersiam licet iis, qui Apostolicam illam paupertatem professi sunt, eleemosynam à fidelibus petere, vel, quod in idem redit, ex piorum eleemosyna vitam tolerare.

HINC iam haud magna cum difficultate colligi potest, quid ad quæstionem de validis monachis initio propositam, responderi debeat. Etenim si externus labor non cadit in absolutum aliquod præceptum, quod obliget singulos: Rursum si omnibus, quæ in bonis habebantur, abdicatis, CHRISTVM in paupertate sectari, vnicuique impedimentum nullum habenti, ius est; Si iis denique, qui omnia propter CHRISTVM, maiorisque perfectionis desiderium deseruerunt, (modò opere manuario se alere, aut commodè alere non queant) eleemosynam petere inhibitum nõ est: manifestum euadit, pauperibus, de quibus hinc sermo est, eleemosynam impertiri licitum esse. Nam quicquid licitè, honestè, & meritoriè licet petere, hoc ipsum quoque licitè, honestè, & meritoriè licet donare.

AT

Scientia parum
sæpe ædificat.

Quod licitè peti-
tur, id licitè quo-
que conceditur.

At quæres hîc forsan : vt rectè faciunt, qui religiosis mendicantibus eleemosynarum præsidia impertiunt, ita ne perperam agant, qui eiusmodi vitæ adminicula quibusdam ex illis subtrahunt vel denegant, aliisque vt subtrahant vel denegent, auctores sunt? Respondeo quæsitum hoc ex opera, quam Ecclesiæ vel Reipublicæ in qua versantur, præstâr, definiendum esse potiùs, quàm ex Regula, quam profitentur, aut ex vita, quam sectantur. Etenim si eiusmodi spontanei pauperes Ecclesiæ vel Reipublicæ, in qua degunt, orando, euangelizando, docendo, sacris operando, Sacramenta administrando, ægros solando, moribundos, vt feliciùs hinc decedant, animando, discordes pacificando, aliisque id genus pietatis officii incumbendo, impigrè syncerèq; deseruiunt, non poterit profectò non æquissimum videri, necessaria vitæ alimenta illis suppeditare : Habet enim hîc locum illud CHRISTI: *Dignus est operarius mercede, vel cibo suo.* Et illud rursus Moyfi, aut DEI veriùs per Moysen : *Non alligabis os bouis triturantis.* & illud tãdem Pauli: *Quis militat suis stipendiis vnquam? Quis plantat vineam, & de fructu eius non edit?* & infra: *Si nos vobis spiritalia seminamus, magnum est, si nos vestra carnalia metamus.*

Matth. 10.

Deut. 25.

1. Cor. 9.

Quod si qui verò sunt, qui ea tantùm de causa mendicant, vt viuant, nihilque laude vel mercede dignum designant, & certò illud constat : licebit manum contrahere, eleemosynæque loco protritum illud iis occinere : *Qui non laborat, non manducet.* Quod de contractione manus hîc dicitur, de priuatis, non de toto aliquo religiosorum hominum cœtu accipiendum est ; nisi forsan totus, quod fieri vix potest, ignauia & otio deditus esset. Nam si in magno monachorum numero conspicitur vnus aut alter, aut plures quoque, qui officium segniùs, vel etiam contra officium faciunt, cum interim alij suo muneri non desint, non propterea toti cœtui vsitata præsidia subtrahenda sunt. Addo non sequi, iste vel ille ex hoc vel illo monasterio non docet, non concionatur, non excipit confessionses, non solatur ægrè habentes, deniq; nullum vnquam publicum ministerium obit : ergo nihil agit, vel Ecclesiæ non seruit : Sæpe enim, qui humiliter latitant, plus suis precibus Ecclesiæ, vel Communitatem, à qua alimenta percipiunt, adiuant, quàm magni alioqui Euangelij præcones.

Ob vnum aut alterum ignaum vel improbum non toti ordini bellum indicendum est.

SUNT qui ex animo vel fine, quo iste vel ille motus hoc vel illud vitæ genus cōplectitur, rem hanc estimandam iudicant. Volunt hi, qui virtutis amore voluntariam paupertatem profitentur, eleemosyna, si copia adsit, subleuandos, cæteros verò, qui temporarium aliquod cōmodum ea professione quærunt veriùs, quàm CHRISTVM, aut regnum cælorum, aut animarum fructum, aut aliud quodcunq; cū vera virtutē coniunctū, vacuos dimitti posse. Verùm licet magnam eius rei rationem habere debeāt, qui eleemosynam quærunt, finēq; vsq; ad eò præpostero pauperum contubernio sese adiungant: qui tamen donant, habere non debent, neq; habere quoque possunt; vt qui de alterius animo nihil certi statuere, aut pronunciare valeant. Aut omnibus ergo promiscuè dandum est, quod petunt, modò tamen dandi facultas non desit, aut si quibus dandum nō est, iis dari non debet, quos piorum benignitate abuti certò compertum est. Probatum est ergo, nō modò cæcis, claudis, debilibus, cæterisque, qui victum parare non valent, eleemosynis subueniendum esse; sed quibusdam quoque validis. Superest vt nonnulla etiam de ordine, aliisque circumstantiis, quas in eleemosynarum distributione obseruare par est, in medium adferamus.

Quos piorū benignitate abuti certò compertū est, vacuos dimittere consilium est.

De precipuis fructuosæ eleemosynæ conditionibus, deq; delectu & ordine, qui in eleemosynarum distributione obseruandus videtur.

CAPVT VNDECIMVM.

LEEMOSYNAM suis ornamentis externisq; partibus destitutam, eleemosynæ appellationē vix mereri, probatione non magnopere indiget: nam, vt antè expositum est, eleemosyna non cuiusuis, sed eius virtutis actus est, quæ inter cæteras principatum obtinet. Virtus autem, quam intrinsecæ & extrinsecæ, hoc est, essentielles & circumstātes partes non cōmendant, vt nomen queat, verè tamē perfectæq; virtutis rationem obtinere non valet. Neq; tamen de singulis eleemosynarū partibus & circumstātiis seorsim hoc loco disserere est animus; sed de iis p̄cipuè, quarū hactenus inter disputandum, vel non meminimus, vel obiter tantum meminimus.

Virtus suis partibus & circumstantiis destituta, virtutis rationem assequi nequit.

IGITUR